

Ginfo

Ediziun
2 / 2020

Cuntegn

- 02 Prefaziun
- 03 Manual per permetter expensas
- 04 Emprim rapport davart l'efficacitad da la gulivaziun da finanzas
- 05 Tema vischnancas burgaisas
- 06 UV-Prioritad da controlla 2021
- 07 Refurma da vischnancas / Fusiuns da vischnancas per il 1.1.2021
- 08 Infurmaziun da l'Administraziun chantunala da taglia
Dieta da vischnancas 2021
Midada d'adresa

Uffizi da vischnancas
Rosenweg 4
7001 Cuir

Tel. 081 257 23 91
www.afg.gr.ch
E-Mail: info@afg.gr.ch

Prefaziun

Pudais Vus As regurdar da las novitads al cumenzament da quest onn? „In nov virus sa derasa en ina citad chinaisa cun num Wuhan“. Maletgs d'in martgà d'animals, da personas infectadas en ospitals sco er da Chinaias e Chinais cun mascrinas u schizunt en vestgadira da protecziun èn vegnì emess a la televisiun en nossas stivas. Ils blers da nus n'enconuschevan pli probabel ni Wuhan, ni la noziun „lock-down“. Sajas sincer(a): Tgi n'ha betg er pensà quella giada che la China saja lunsch davent e che quest virus cun il num quasi maiestus „corona“ na vegnia betg a pertutgar nus? Strusch insatgi ha pudì s'imaginar che la fin da quest onn stoppian en il Grischun er nus sezs purtar ina mascrina e spustar noss contacts socials sche pussaivel a pli tard.

La realitad ans ha tschiffà! Il lock-down davent da mez mars ha parì quasi surreal. Insatge ch'i n'ha anc mai dà, almain en las regurdientschas da nus tuttas e tuts, ha restrenschi l'economia, ils contacts socials, la cultura u l'instrucziun en scola. Maletgs da l'Italia en proxima vischinanza u da noss chantun vischin Tessin ha chaschunà tar blers da nus gronda consternaziun, per part er tema. Er il Grischun n'ha il virus, designà da la scienza cun il num SARS-CoV-2, betg guntgì! En spezial en il Grischun talian

ed en l'Engiadin'Ota è il dumber da las personas infectadas s'augmentà en moda smanatschanta.

Betg mo la medischna è stada ed è dumandada! Il chantun ha activà il stab da crisas e Vus, sco preschentantas e represchentants da las vischnancas grischunas, essas stads involvids en ina u l'autra moda en il stab directiv communal. La gronda part dals stabs directivs ha probablamain quintà da stuair applitgar las enconuschientschas teoreticas plitost en il rom d'ina catastrofa da la natira u da l'ambient sco ina bova, ina lavina u in incendi. Ma ina pandemia? Bler han ins stuì emprender da nov, teorias enconuschentas ed improvisaziuns creativas han bain savens stuì tegnair l'equiliber. Ma igl è sa mussà che las vischnancas han contribuì cun buna mesira, cun quità e cun in cumportament adattà a la situaziun a sensibilisar ed a proteger la populaziun sco er ad adina puspè realisar las novas prescripziuns da la Confederaziun e dal chantun. Ch'ins possia ussa trair quest facit a la fin da quest onn na sa chapescha insumma betg da sez. Las vischnancas prestan questa lavur sper tut las autras incumbensas e sfidas ch'ellas han: Ils preventivs per l'onn proxim èn tuttina prunts, la contabilitad è actualisada ed inqual revisiun da leschas e numerus projects èn in-

stradads. Sa mussar, sa mussa in maletg da vischnancas che funcziunan, nua che tant las autoritads sco er las collavuraturas ed ils collavurats prestan gronda lavur, e che preschantanoss federalissem en la meglra glisch.

Per quest engaschament As vulessan nus engraziar cordialmain!

La Ginfo 2/2020 na s'occupa sa chapescha betg mo da la pandemia dal coronavirus, mabain da differents auters temas! Il sguard sin il cuntegn tradescha noss accents da questa giada.

Nus giavischain a Vus ed a Vossas famiglias tut il bun per las festas da Nadal e – malgrà las restricziuns anc adina necessarias – bler plaschair!

Restai sauns e salv!s!
Voss UV-team

Cuira, advent 2020

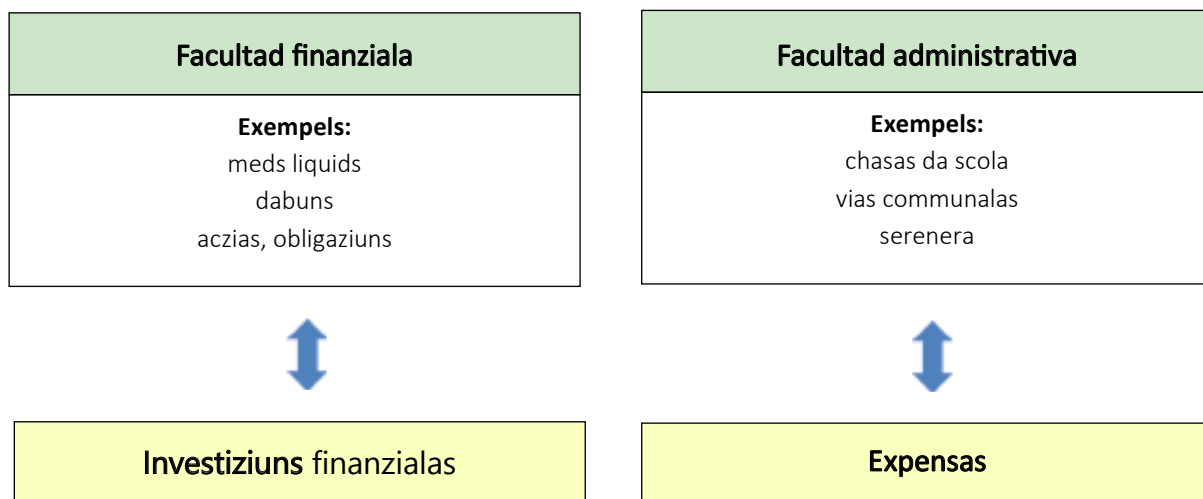
Manual per permettere expensas

„Procedura da permissiun d'expensas da las vischnancas grischunas“ – uschia sa cloma il titel d'in da noss novs manuals per las vischnancas. Cun quel vuessan nus sclerir in zic il dretg da credit che vegn percepì da bleras personas responsablas sco betg adina simpel. Cuntrari ad ina persona privata u ad ina interpretessa, na pon las vischnancas betg far expensas senza auter. Mintga expen-

sa sto vegnir permessa da l'organ communal competent. Per regola sto vegnir percurrida ina procedura da permissiun d'expensas da plirs stgalims. Quest manual che nus As vegnin a trametter er en furma stampada, chattais Vus sin nossa pagina d'internet sut: www.afg.gr.ch > **Contabilitad > Muster**. El duai explitgar en ina furma simpla, concisa e chapavla la moda e maniera dal proceder

conform al dretg che deliberescha la finala in pajament da la vischnanca.

Il punct central per la competenza communal interna è la differenziaziun tranter **investiziuns finanzialas** ed **expensas**. Tuttas duas noziuns èn colliadas stretgmain cun las categorias da facultad **facultad finanziaria** e **facultad administrativa**.

Decisivs per las cumpetenzas d'expensa èn ils differents geners d'expensas. Il manual s'occupa da las expensas **fixablas libramain** e da las expensas **liadas** sco er da las expensas **periodicas** e da las expensas **unicas**. A maun d'exempels mussa el, co che las expensas pon vegnir categorisadas, per che las vischnancas sappian, co che las expensas correspondentas duain vegnir tractadas resp. co che la procedura da permis-

siun d'expensas da plirs stgalims sto vegnir applitgada en quai che concerna il temp e las cumpetenzas.

Il manual cuntegna er explicaziuns davart in **credit d'obligaziun** e davart l'impurtanza pli detagliada d'in **credit tenor preventiv**.

Nus sperain d'As porscher cun quest manual in sustegn per pudair responder las dumondas generalas davart

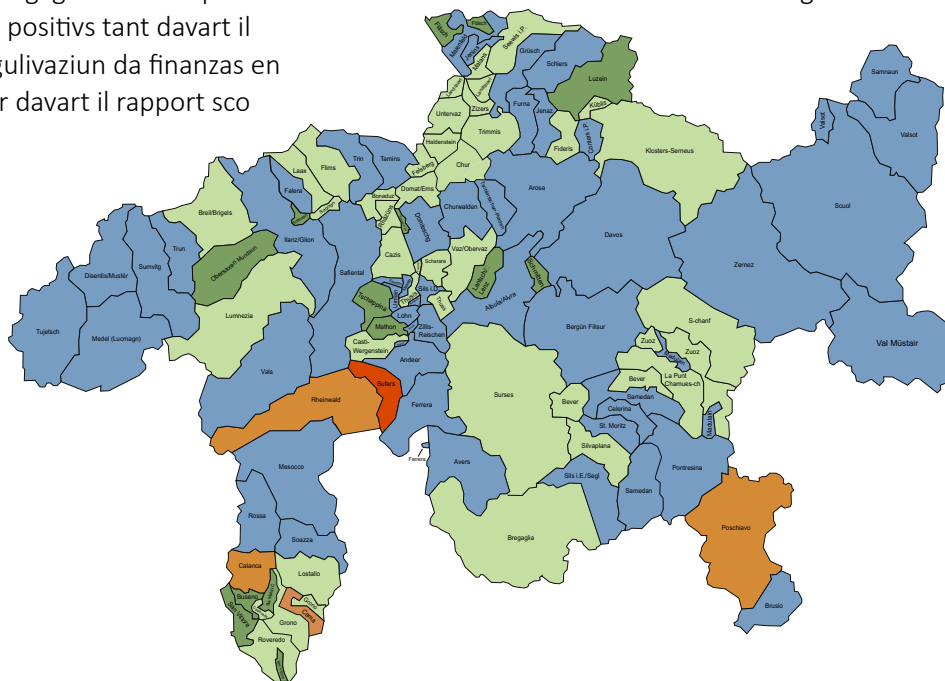
la tematica dal dretg da credit. Complementarmain duai il manual dentant er servir sco ovra da consultaziun per responder dumondas specificas.

Emprim rapport davart l'efficacitad da la gulivaziun da finanzas

Durant la sessiun d'october 2020 ha il Cussegl grond tractà l'emprim rapport davart l'efficacitad da la gulivaziun da finanzas per las vischnancas grischunas. A medem temp ha il parlament deliberà ina revisiun parziala da la Lescha davart la gulivaziun da finanzas che duai entrar en vigur il 1. da mars 2021. Malgrà singulas vuschs criticas davart il sistem vertent da la gulivaziun da finanzas, èn vegnids exprimids durant la debatta da pliras uras en il Cussegl grond en emprima lingia votums positivs tant davart il sistem da la gulivaziun da finanzas en general sco er davart il rapport sco tal.

Il rapport davart l'efficacitad cumprova ch'ils instruments da gulivaziun han ina influenza legraivla sin la situaziun finanziaria da las vischnancas. In effect positiv han gì ils instruments gulivaziun da las resursas, gulivaziun da las grevezas geografic-topograficas e da scola (GGG) sco er gulivaziun da las grevezas socialas (GGS). A maun da differents indicaturs mussa il rapport, co ch'il sistem funcziuna. Ina cumparegliaziun dals pes da

taglia communalis dals onns 2015, q.v.d. l'onn avant l'introducziun dal nov sistem, e 2020, mussa, che mo paucas vischnancas han augmentà lur pe da taglia (vischnancas oranschas resp. cotschnas). Questas adattaziuns dals pes da taglia vers ensi n'han dentant betg gì lieu pervia da la gulivaziun da finanzas, mabain èn vegnidas fatgas per auters motivs. Numerusas vischnancas (verd) han pudì reducir lur pe da taglia.

Er sche la gulivaziun da finanzas funcziuna fitg bain, duain vegnir fatgas – ultra d'intginas rectificaziuns formalas – paucas adattaziuns materialas. Las taglias a la funtauna sco er las taglias sin il gudogn e sin il capital duain vegnir resguardadas per la fermezza da las resursas da nov mo pli per il pe da taglia ch'è vegnì fixà dal Cussegl grond. In'ulteriura adattaziun pertutga la prescripziun da las vischnancas da stuir far ina contabilitad cun intent specific per la part da las grevezas da scola. En l'avegnir duain quests meds finansials vegnir

distribuids senza intents specifics. Il pajament na vegn pia betg pli fatg separadamain per cumpletter las pauschalas da las scolas popularas. Ultra da quai duain vegnir stgaffidas las basas giuridicas formalas per la restituziun da contribuziuns nungjustifitgadas da la gulivaziun da las grevezas socialas e per la correctura posteriura da calculaziuns faussas da la gulivaziun da las resursas sco er da la gulivaziun da las grevezas geografic-topograficas e da scola. Plinavant vegnan adattadas las funtaunas da datas per las valurs fiscalas dals bains

immobigliars (per la gulivaziun da las resursas) e per l'indicatur GGG „lunghezzas da vias“.

Il proxim rapport davart l'efficacitad è previs per l'onn 2025. Lura stat la gulivaziun da las grevezas en il center da l'interess. En la GGG duain vegnir analisads ils *indicaturs struttura da l'abitadi e quota da scolaras e scolaras* ed eventualmain vegnir proponidas novaziuns. Plinavant duai er la GGS vegnir sclerida pli detagliadamain.

Tema vischnancas burgaisas

Sco las vischnancas politicas èn las vischnancas burgaisas **corporaziuns dal dretg public chantunal**. La posiziun giuridica, l'organisaziun e las incumbensas da las vischnancas burgaisas èn regladas en la Lescha da vischnancas dal chantun Grischun (LV; DG 175.050). La revisiun totala da la LV, ch'è entrada en vigur il 1. da fanadur 2018, ha chaschunà differents giadas midadas e precisaziuns da la situaziun giuridica. Pervia da questas midadas e precisaziuns hai dà in basegn da revisiun tar il dretg communal da las vischnancas burgaisas (en spezial dals statuts).

Differentas giadas èn vegnidas a la glisch malsegirezzas tar las vischnancas burgaisas areguard la cumposiziun ed areguard l'ademplement da las incumbensas da la **Cumissiu da gestiun (CdG)**. Ils artitgels 86 ss. LV cuntengan disposiziuns che sa refereschan specificamain a las vischnancas burgaisas. Ultra da quai valan las disposiziuns da la LV conform al senn per las vischnancas burgaisas, uschenavant che la lescha na dispona expressivamain nagut auter (art. 1 al. 1 LV). Quai vul dir: Nua ch'ì dat causals cumparegliabels per la vischnanca politica e per la vischnanca burgaisa e nua ch'ì na valan naginas autras disposiziuns, valan las disposiziuns da la LV er per las vischnancas burgaisas.

Tenor l'art. 87 LV sto ina vischnanca burgaisa avair en mintga cas ils suandants organs: las burgaisas ed ils burgais, ch'exequeschan lur dretgs a la *radunanza da burgais* u a *l'urna*, la *suprastanza da burgais*, che sa cum-

pona d'almain trais commembras e commembers, e la **CdG**. En in organ resp. en in'autorità da la vischnanca burgaisa pon – tenor l'art. 25 al. 1 LV – vegnir elegidas mo **persunas cun dretg da votar** da la vischnanca burgaisa.

Perquai ch'ìl spectrum d'incumbensas è main extendì en cumparegliaziun cun quel da la vischnanca politica e pervia da l'applicaziun da l'art. 41 LV conform al senn, vegn considerada sco sufficiente ina CdG che sa cumpona da duas commembras u dus commembers per las vischnancas burgaisas. Nus recumandain dentant ina **CdG** cun almain trais commembras u trais commembers.

Per cumplettar la CdG èsi pussaivel da laschar far ulteriuras expertas ed experts la controlla dal quint e da gestiun. Expertas ed experts externs na pon dentant **betg substituir** ina CdG, mabain mo cumplettar quella.

Mintga vischnanca burgaisa en il chantun Grischun sto avair en mintga cas ina Cumissiu da gestiun che sa cumpona d'almain duas commembras u dus commembers. L'elecziun da la CdG è chausa da la radunanza da burgais. En in organ da la vischnanca burgaisa pon vegnir elegids mo las burgaisas ed ils burgais cun dretg da votar.

Nov: Statuts da model per las vischnancas burgaisas

Il UV metta a disposiziun statuts da model per las vischnancas burgaisas. Il UV ademplescha uschia in giavisch che las vischnancas burgaisas han già daditg. Il relasch resp. la revisiun dals statuts duai vegnir facilità en quel senn, ch'ì na dovra nagina cussegliaziun giuridica externa pli gronda che chaschuna gronds custs.

Midadas dals statuts previsas pon vegnir suttamessas al UV per l'examinaziun giuridica preliminar. Giuridicamain n'èsi betg obligatoric da far ina procedura d'examinaziun preliminar. A las vischnancas burgaisas vegni però recumandà da far ina tala – en spezial en cas da revisiuns totalas u da revisiuns parzialas pli grondas – per che eventualas nunapprovaziuns resp. precisaziuns da singuls artitgels possian sche pussaivel vegnir evitadas en la procedura d'approvaziun.

Sin nossa pagina d'internet chattais Vos tant ils statuts da model sco er in fegl d'infurmaziun per la procedura d'examinaziun preliminar e d'approvaziun da costituziuns communalas e da statuts da vischnancas burgaisas.

als statuts da model: www.afg.gr.ch
> **Vischnancas > Dret communal**

al fegl d'infurmaziun: www.afg.gr.ch
> **Vischnancas > Dret communal**

UV-Prioritad da controlla 2021

La Regenza ha la surveglianza da las vischnancas sco er da las purtadras e dals purtaders da la collavuraziun intercommunala. Ella ha delegà la surveglianza da las finanzas da las vischnancas al Departament da finanzas e vischnancas. Il UV exequescha quella incumbensa tenor l'art. 3 al. 1 da l'Ordinaziun davart la surveglianza da las finanzas da las vischnancas (OSFi; DG 175.100). El controllescha, sche las disposiziuns da la Lescha da vischnancas, da la Lescha da finanzas (LFC; DG 710.100) sco er da l'Ordinaziun da finanzas per las vischnancas (OFV; DG 710.200) vegnan observadas. La controlla vegn per regla fatga en moda summarica. Las acziuns da controlla formalas e materialas sco er ils resultats da las controllas da la Cumissiun da gestiun resp. dal post da revisiun extern pon vegnir integrads en il giudicament. Complementarmain fa il UV er regularmain ina controlla da puncts centrals che giuditgescha las eventualas ristgas (finanzialas) u la legitimitad d'in champ d'incumbensas definì da la vischnanca.

La revisiun totala gia menziunada da la LV ha renovà l'obligaziun da manar in conto per il retgav or da la vendita da terren (CRVT) ch'era cuntegnida gia pli baud: *Il retgav da l'alienaziun da la facultad d'utilisaziun va sin in conto per il retgav or da la vendita da terren; quest conto è per regla destinà per procurar per ina cumpensaziun reala e per meglierar alps, pastgiras e manaschis da chasa (art. 46 al. 3).* L'administraziun da quest conto vegn surpigliada da la vischnanca politica. Igl è **obligatoric da manar** in conto per il retgav or da la vendita da terren entaifer il quint annual da la vischnanca politica, independen-tamain dal fatg, sch'ina vischnanca burgaisa exista u betg.

Il Cussegl grond vul explicitamain mantegnair in CRVT, uschia ch'il UV fa per l'onn 2021 ina controlla prioritara dals quints annuals 2020. En spezial duai vegnir examinada ed eruida primarmain l'existenza sco er la pratica communala da l'apport resp. da la prelevaziun.

Per ulteriuras infurmaziuns renviain nus a la fixaziun da la pratica nr. 1 tar la Lescha da vischnancas «**facultad d'utilisaziun / conto per il retgav or da la vendita da terren**» sin nosssa pagina d'internet: [Rumantsch > Vischnancas > Dretg communal > Fixaziun da la pratica tar il dretg communal.](#)

Refurma da vischnancas / Fusiuns da vischnancas per il 1.1.2021

Per il 1. da schaner 2021 entra en vigur la fusiun da las vischnancas da Cuira e da Haldenstein sco era dalla vischnanca Muntogna da Schons ord las vischnancas Casti-Wergenstein, Donat, Lohn (GR) e Mathon.

Cuira (3901)

or da: Cuira (3901) e Haldenstein (3941)

President communal: Urs Marti

Adressa: Citad da Cuira
Rathaus
Poststrasse 33
7001 Cuira

Contact: stadtkanzlei@chur.ch
www.chur.ch
Tel. 081 254 41 13

Muntogna da Schons (3715)

or da: Casti-Wergenstein (3703), Donat (3705),
Lohn (3707) e Mathon (3708)

President communal: Marco Dolf

Adressa: Vischnanca da Muntogna da Schons
Farden 40
7433 Donat

Contact: gemeinde@mdschons.ch
www.mdschons.ch
Tel. 081 661 22 61

Ils documents actualisads davart ils projects da fusiun currents, concludids e realisads chattais
Vus sin nossa pagina d'internet: www.afg.gr.ch > Fusiuns da vischnancas .

Infurmaziun da l'Administraziun chantunala da taglia

L'Administraziun chantunala da taglia è sa drizzata dacurt a tut las vischnancas ed ha supplitgà quellas instantamain da resguardar che la suprastanza communal na dastga agir ni sco autoritad da taxaziun da taglia ni sco autoritad da protesta. La cumpetenzza respectiva ha l'Uffizi communal da taglia. L'appel sa basa sin l'annunzia d'ina persuna privata, che la suprastanza communal haja relaschè ina disposiziun concernent la taxa per promover il turissem d'in

pajataglia e che la protesta ch'è vegnida fatga cunter quella disposiziun saja medemamain vegnida tractada da la suprastanza communal. Sch'ina vischnanca avess reglè en sia Lescha communal da turissem che la suprastanza communal saja cumpetenta per tractar protestas, sto la Lescha da turissem respectiva vegnir revedida ed adattada a l'art. 27 da la Lescha davart las taglias communalas e davart las taglias da baselgia (LTCTB; DG 720.200). Tenor

la pratica è l'incumpetenzza materiala e funcziunala in motiv da nullitad (SDA A 18 59/60 consideraziun 4.5).

L'Administraziun da taglia aveva rendì attent las vischnancas a temp a quest fatg. Apparentamain n'han betg tut las vischnancas tegnì quint da la necessitad d'adattar il dretg communal.

Dieta da vischnancas 2021

Save the date!

L'onn 2021 organisain nus puspè ina dieta da vischnancas en l'Arena a Cazas. As reservai gia oz il suentermezdi dals **14 da settember 2021** per quai. Il program detaglià survegnis Vus cun l'invitaziun separada. Nus ans legrain da Vossa participaziun!

Midada d'adresa

Dapi il 1. d'october 2020 ha l'Uffizi da vischnancas ina nova adresa:

Uffizi da vischnancas
Rosenweg 4
7001 Cuir

Ils numers da telefon da l'uffizi e las adressas dad e-mail restan ils medems.